

Könyvtár- és információtudomány

Általános kérdések

07/068

MICCOLI, Sebastiani: Questioni di epistemologia biblioteconomica = Boll.AIB. 45.vol. 2005. 4.no. 415-438.p. Bibliogr. a jegyzetekben.

Res. angol nyelven

A könyvtártan tudománytani kérdései

Könyvtártudomány

Úgy tűnik, a könyvtárak többségének stratégiai céljává az vált, hogy jellemzőiket mindinkább az információmenedzsment technológiai eszközrendszerének igényeihez illesszék. Ebből a megfigyelésből és az olasz szakirodalomnak a felhasználóbarát könyvtári szolgáltatások szervezéséről és menedzsmentjéről szóló írásaiból kiindulva merülhet fel a kérdés, hogy a könyvtártudományra nézve milyen következményei vannak a más diszciplínáktól átvett elveknek és eljárásoknak.

A megközelítés egyik iránya a társadalmi-gazdasági, mely részint a szociológia (a közösség elemzése) részint a közgazdaság (a piac elemzése) területéről veszi módszereit. Persze a nyitás az olvasói igények felé nem abszolút újdonság (gondoljunk csak *Ranganathan* „reference library-ja”ra). A könyvtárat mint „nyitott rendszert” tekintő megközelítés sem új önmagában (hiszen a hagyományos könyvtártanban is jelen van a rendszerszemlélet, a tervezés és a mérés

Felvigyeltő

KÜLFÖLDI

szükségessége). Ami erőteljes (és üdvözlendő) változásokat hozott, az a teljes körű minőségmenedzsment vállalati környezetben megérett szemléletének átvételéből következett (átszervezés, szabványosítás stb.).

A technológiai megközelítés már az angol LIS rövidítésben (*library and information science*) megnyilvánul, ahol az *Otlet* és *Lafontaine* óta a dokumentáció elméletében egymásra hatott két tudomány, a könyvtár és az információé együtt szerepel. Mára az automatizálással (számítógépesítéssel) ez a folyamat (mely Olaszországban az 1970-es években kezdődött) odáig jutott, hogy új antropológiai típus jött létre: a *bibliothecarius technologicus*.

Bármelyik megközelítés kap nagyobb hangsúlyt, ez mindenképpen a redukcionizmus veszélyével jár, és a kapcsolatba hozott tudományterületek ugyan szükségesek, de nem elégségesek ahhoz, hogy a könyvtár tudományosságának kérdését megoldják.

A könyvtári tevékenységek lényegéhez visszatérve, és annak alapvető interpretatív értékét újra felfedezve a hermeneutika (amennyiben az az interpretáció tudománya) modern változata lehet az az episztemológiai keret, melyben a fent említett diszciplínák elvei felhasználhatók.

(*Mohor Jenő*)

Kutatás

07/069

SEVERINO, Fabio - ANZERA, Giuseppe: La Social Network Analysis [!] sui sistemi bibliotecari: il caso civico romano = Boll.AIB. 45.vol. 2005. 4.no. 439-449.p.

Res. angol nyelven

A Social Network Analysis módszer alkalmazása könyvtári rendszerekre: a római városi könyvtár-hálózat esete

Együtműködés -helyi; Könyvtári hálózat; Közművelődési könyvtár

Egy közösségen, vagy egy intézményen belüli valódi viszonyok feltárására alkalmas eszköz a *Social Network Analysis* (közösségi hálózat elemzése – SNA) módszere. Míg egy intézmény hagyományos organigramja a formális viszonyokat mutatja, azaz azt, hogy ki, hol, mit és kinek dolgozik, egy SNA diagram az informális kapcsolatokat ábrázolja, azaz azt, hogy ki kit ismer, ki kivel osztja meg értesüléseit. Segítségével megismerhetők azok a kapcsolatrendszerek, amelyek vagy erősítik, vagy éppen gátolják az adott intézmény működését. Mivel ezek a kapcsolatok általában nem láthatók, a módszer feltárja a formális szervezeti struktúra alatt működő valódi hálózatokat, s ezzel a működés javításához nyújt segítséget.

A hálózatelemzés lehet eseti alkalom, de lehet akár folyamatos, illetve gyakran ismételt vizsgálat is, mely főként a belső kommunikációs folyamatok javítását célozza. A módszer kérdőívek és interjúk segítségével gyűjti össze a szükséges adatokat, amelyeket speciális szoftver (pl. UCINET) segítségével dolgoznak fel, és rajzolják meg a hálózatot, mely az egyes szereplők egymáshoz való viszonyát, egymáshoz illetve a hálózat középpontjától való távolságát-közelségét (stb.) ábrázolja. Olaszországban az SNA módszert első ízben most alkalmazták nem egy adott intézményen belüli személyek, hanem egy intézményhálózat kapcsolatrendszerének feltárására. Róma közkönyvtári hálózatának vizsgálata elsősorban arra tért ki, hogy mely könyvtárak állnak egymással ritka (évi egy) időszaki (legalább negyedévenkénti) gyakori (havi), illetve folyamatos kapcsolatban. Mivel a római hálózat nem központból és tagkönyvtárakból áll, a felmérés különösen hasznosnak bizonyult, és nem várt eredményeket is hozott. (Vezető, központi szerepet látszik betölteni a nem arra szánt, de létező és jól működő központi ifjúsági könyvtár.)

(*Mohor Jenő*)

Lásd még 114, 118, 135-136